

PREDLOG ZAKONA O JAVNEM INTERESU V MLADINSKEM SEKTORJU

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA IZDAJO ZAKONA

Razvojno obdobje

Polje mladinskega dela, ki obsega organizirane oblike delovanja mladih, v katerih mladi na podlagi lastnih prizadevanj prispevajo k lastnemu vključevanju v družbo na podlagi krepitev svojih kompetenc ter prispevajo k razvoju skupnosti, je v Republiki Sloveniji v stalnem razvoju.

Približevanje in vstop Slovenije v evropske integracije sta horizont temu dodatno razširila in razvoj še pospešila. Resorna politika države je v tem obdobju izraziteje napredovala le ožje področje. Zakon o mladinskih svetih, sprejet leta 2000¹, je do danes edini zakon v zvezi z mladinsko politiko, temu sledi še Uredba o organih v sestavi ministrstev² ter zakon, ki mlade zadeva le skupnostno - Zakon o skupnostih študentov³. Ostali resorji države so istočasno v posameznih segmentih uvajali mehanizme, ki jih prav tako lahko razumemo kot urejanje mladinskega polja.

Urejanje področja mladinskega dela v Republiki Sloveniji je tako v preteklosti temeljilo na številnih mednarodnih in nacionalnih podlagah, med katerimi imajo nekatere neposreden, druge pa posreden vpliv na to področje.

Za Slovenijo so zlasti pomembni dokumenti mednarodnih in meddržavnih institucij, zlasti Sveta Evrope, Združenih narodov ter Evropske unije. Tako je Svet Evrope že leta 1990 sprejel Priporočilo št. R (90)7 Odbora ministrov državam članicam glede informacij in svetovanja za mlade, enako istega leta tudi Združeni narodi Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah.

¹ Zakon o mladinskih svetih, Ur. l. RS št. 70/2000

² Prečiščeno besedilo uredbe povzema določbe Uredbe o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 138/04, veljavnost od 25.12.2004), Uredbe o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 58/03, veljavnost od 3.7.2003), Uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 45/04, veljavnost od 30.5.2004). 15. člen uredbe pravi, da URSM opravlja naloge, ki se nanašajo na načrtovanje in izvajanje ukrepov s področja mladinske politike, na izvajanje socialne politike otrok in mladine, vzgoje in neformalnega izobraževanja, prostočasnih dejavnosti, kulture, javnega obveščanja in mednarodnega sodelovanja na teh področjih.

³ Zakon o skupnosti študentov, Ur. l. št. RS 38/94.

Evropska unija je področje mladinskega dela in mladinske politike urejala z Belo knjigo Evropske komisije z naslovom »Nova spodbuda za evropsko mladino« v letu 2001, ki je pomenila okvir za sodelovanje na področju mladine. Uporaba odprte metode usklajevanja na področju mladine ter večje upoštevanje mladine v drugih politikah sta osnovna cilja. Dejavnosti namenjene doseganju tega cilja so zlasti participacija, prostovoljno delo, informiranje, boljšo ozaveščenost javnih organov o zadevah, ki skrbijo mlade, in bolj splošno karkoli, kar bi morda prispevalo k razvijanju in priznavanju dejavnosti na področju mladih (npr. mladinsko delo, mladinski klubi, poulično delo, projekti za spodbujanje občutka državljanstva, vključevanje, solidarnost med mladimi, itd.).

Izhodišče za dejavnosti na področju mladih v Sloveniji je bila še Revidirana evropska listina o vključevanju mladih v lokalno in regionalno življenje, ki jo je sprejel Kongres lokalnih in regionalnih skupnosti Evrope, Evropska listina mladinskega informiranja, ERYICA, Rotterdamska deklaracija, 2004 - Priporočila na predloge Evropske komisije o novem mladinskem programu »Mladi v akciji« za obdobje 2007 – 2013 ter dva dokumenta iz leta 2005 - Evropski mladinski pakt ter Revidirana Lizbonska strategija.

Ključni slovenski dokument je v letu 2005 sprejeta Strategija Urada Republike Slovenije na področju mladinske politike do leta 2010, ki z opredelitvijo ključnih področij (vertikalne) mladinske politike in oblikovanjem ciljev, ukrepov in programov na teh področjih izboljšuje pogoje za mladinsko delo. S strategijo oz. številnimi ukrepi želi dosežati kvaliteto in prepoznavnost mladinskega dela v Sloveniji, spodbujati povezovanje različnih subjektov mladinskega dela ter povečevati mobilnost znanja, idej in ljudi. Strategija prinaša opredelitve temeljnih pojmov: mladost, mladinsko delo, mladinska politika, mladinska organizacija, organizacija za delo z mladimi. Tako definira mladinsko delo kot načrtovan program (zlasti izkustvenega) neformalnega izobraževanja, ki je zasnovan z namenom, da (v sodelovanju z drugimi mladimi) pospešuje osebni in socialni razvoj mlade osebe, njeno integracijo v družbo skozi njeno prostovoljno sodelovanje in je komplementarno formalnemu izobraževanju in usposabljanju. Je v osnovi socialno skupinsko delo, ki vzgaja za sobivanje v skupnosti. Mladim pomaga pri učenju o njih samih, drugih in družbi skozi aktivnosti, ki združujejo veselje do druženja, užitek, izzive in učenje. Strategija tudi definira mladinsko politiko kot sistem ukrepov v korist (hitre in učinkovite) integracije mlade populacije v družbo, pri čemer se oblikovanje in izvajanje mladinske politike deli na vertikalno (ukrepi, ki so prvenstveno lastni prostoru mladine in kateri so namenjeni spodbujanju vključevanja mladih v mladinsko delo, zagotavljanju pogojev za izvajanje mladinskega dela ter izdelavi in oblikovanju osnov za določanje ciljev in ukrepov na področju mladinske politike, vključno z različnimi oblikami vključevanja mladih v oblikovanje ukrepov mladinske politike) ter horizontalno raven (ukrepi, ki so sicer sestavni del drugih (področnih) politik, vendar želi družba (država) s posebnimi ukrepi za mladino še posebej zagotoviti spodbujevalne okoliščine za lažjo integracijo mladih v družbo.

Dejavnost Urada RS za mladino kot organa v sestavi Ministrstva za šolstvo in šport, ki z izvajanjem ukrepov podpira razvoj področja mladinskega dela, se je zaradi razvoja na državni, evropski in mednarodni ravni močno razvejala, normativni okvir pa je ostal prvoten. Potreba po normativni ureditvi področja se zato izrazito kaže na strani države, ki, ob razvijanju mladinske politike, premalo opolnomočena trči ob lastne norme.⁴ S tem zakonom bi obenem tudi ostali resorji (npr. delo, družina, kultura) dobili možnost, da ukrepe, ki jih v okviru svojih resorjev razvijajo za mlade, lažje ciljno naravnajo.

⁴ Takšen primer je med ostalim nastal ob razvoju instrumenta za sofinanciranje mladinske infrastrukture s pomočjo sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj, saj za to področje v Republiki Sloveniji ne premoremo niti ustrezne resolucije, uporabljen ključni strateški program pa je tako na ravni dokumenta organa v sestavi ministrstva.

Glede razvojnih rezultatov lahko za ponazoritev navedemo naraščajoč vpliv samoupravnih lokalnih skupnosti⁵, pojav mreže mladinskih centrov⁶, ustanavljanje novih organizacijskih oblik za delo z mladimi, razvoj infrastrukture za mlade⁷ ali vzpostavljanje prostovoljnega dela za mlade. Poleg tega je okrepljeno sodelovanje znotraj Evropske unije privedlo do resnične politike za evropsko mladino, ki temelji na ustreznih orodjih, kot so programi EU v korist mladih⁸.

Ocena stanja

Ugotovitev, da je mlade treba v splošnem upoštevati kot kadrovske potencial in vir razvoja, je že našla svoje mesto v nacionalni in evropski politiki. V luči strateških izzivov Slovenije ter na podlagi dobrih praks, je področje mladinskega dela prepoznano kot eno izmed komponent družbe pri izvajanju Programa reform za izvajanje Lizbonske strategije. V okviru četrte prednostne razvojne naloge, Sodobna socialna država in večja zaposlenost, spada med prednostne ukrepe vključevanje mladih v delovno okolje. V okviru tega so kompetence, ki se pridobivajo v okviru mladinskega dela, sicer prepoznane kot potencial, niso pa tesneje povezane s prizadevanji države in njenimi ukrepi. Tako sta v okviru Ministrstva za šolstvo in šport Urad RS za mladino in Urad RS za razvoj šolstva razvila instrument, ki razvija mladinsko strukturo in krepi posameznika. V okviru tega je v obdobju 2009-2012 pričakovati hitrejši razmah struktur, večjo kakovost dela sedanjih, nova delovna mesta in kot učinek tudi kompetentnejše mladostnike, ki bodo aktivni del v tem procesu. Eden od pričakovanih ciljev tega procesa je tudi razvoj podlag za pridobitev kvalifikacij mladinskega delavca.

Glede na razvoj področja in glede na stanje je moč zaključiti, da se interes za področje mladinskega dela kaže v mladinski organizaciji sami, kot pojavu *sui generis* zaradi mladosti. Predlagatelj zakona je glede tega na stališču, da je mladinska organizacija, kot od mladih upravljana struktura, dodana vrednost že sama po sebi. Zaradi tega je obstoj in delovanje teh struktur prav tako pomembno, kot njihova dejavnost v polju mladinskega dela. Ob tem velja izpostaviti zlasti učni dimenziji mladinskega dela, ki bi jih morala Republika Slovenija šele uveljaviti. Poleg učinkov, ki imajo vpliv na boljšo zaposljivost, torej še dimenzije v sferi posameznika kot člana skupnosti in v sferi države.

Ob postavljanju norm se besedilo opira na sklepne ugotovitve zadnjih smernic za oblikovanje mladinske politike, zasnovanih v letih 2004-2008 skupaj z mladimi in njihovimi organizacijami, in na resolucije, ki jih je Svet ministrov EU sprejel v okviru odprte metode koordinacije. Kot izhodišče se v oceni stanja besedilo nanaša tudi na Oceno sedanjega stanja okvira za evropsko sodelovanje na področju mladine ter o prihodnjih perspektivah prenovljenega okvira in sprejetje sklepov Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta v Bruslju⁹. Resolucija Sveta EU o participaciji mladih z manj priložnostmi, ki je bila sprejeta v času slovenskega predsedovanja EU leta 2008¹⁰, je prav tako vodilo pri vzpostavljanju platforme.

⁵ Okoli četrtnina slovenskih občin je v svojih okoljih že razvila dejavnost v okviru mladinskega dela.

⁶ Mladinski centri, ki v Sloveniji delujejo kot pravne osebe javnega prava in pravne osebe zasebnega prava, so za potrebe usklajenega razvoja 2.5.2008 ustanovili lastno strukturo – mrežo mladinskih centrov, ki združuje 34 centrov.

⁷ MSS, Urad RS za mladino je v letu 2008 razvil mehanizem za sofinanciranje javne infrastrukture na polju mladinske in turistične infrastrukture s pomočjo Evropskega sklada za regionalni razvoj. Do leta 2012 bo v Sloveniji poslovalo okoli 10 takšnih mladinskih centrov.

⁸ V obdobju 2000-2006 je v teku program EU imenovan Mladina, od leta 2007 do 2013 pa program Mladi v akciji. Program podpirajo tudi nacionalne države, članice EU, na podlagi Pogodbe)

⁹ 29. april 2009

¹⁰ Resolucija Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta z dne 22. maja

Ker se večina mladinskega dela opravi na lokalni ravni, pa vendarle nedoločeno s tem predpisom ostaja celotno področje s pristojnostmi v samoupravnih lokalnih skupnostih. V vsem obdobju razprav ob nastajanju predpisa je izpostavljena ugotovitev, da bo potrebno pristopiti k pripravi krovnega zakona o mladini, ki bi vključeval vse segmente in akterje mladinskega polja, pri čemer pa bi se spremembe morale vključiti vezano z ostalimi zakoni, npr. Zakon o lokalni samoupravi¹¹. Za pričakovati je, da bi predvideni Nacionalni program za mladino že pri prvem delnem poročanju osvetlil ta segment.

Na podlagi ugotovitev Eurobarometra mladi le malo zaupajo politikom. Zdi se, da se odvrčajo od tradicionalnega političnega sistema, pri čemer se to lahko razlaga tudi kot pomanjkanje zavzetosti za družbena vprašanja. Svet ministrov EU je državam članicam predlagal, da pospešijo udeležbo mladih v mehanizmih predstavniške demokracije¹². Lokalna raven je bila prepoznana za najprimernejši teren, ki naj omogoči lažji doseg te dejavne vključitve, države članice pa so bile pozvane, da naj lokalne in regionalne organe mobilizirajo v podporo udeležbi mladih v mehanizmih predstavniške demokracije. V Republiki Sloveniji to področje podrobneje ureja Zakon o mladinskih svetih. Ker je v posameznih delih potreben prenova, je vzporedno z nastajanjem tega zakona, stekel proces sprememb in dopolnil Zakona o mladinskih svetih.

Upoštevajoč smernice resolucij, ki izpostavljajo odgovornosti in pristojnosti lokalnih ravni do mladih in mladinskega dela, so v besedilu predloga zakona pristojnosti med državo in lokalnimi skupnostmi ločene. Lokalne skupnosti bi morale same ugotoviti posebnosti svoje mlade populacije in iz tega izvesti ustrezne ukrepe.¹³ Glede na dejstvo, da v Sloveniji v ta proces večina lokalnih skupnosti še vedno ni vstopila, je predlagatelj v dilemi ali le tega kakorkoli narediti obvezujočega ali pa izvesti ukrep, ki ga bo naredil lažjega. Glede na smernice resolucij, da naj odgovornost kljub vsemu ostane lokalnim ravnam, se predlaga druga varianta.

Hitre družbene spremembe zahtevajo tudi niansirano presojo življenjskih razmer mladih. Politika v korist mladih, ki temelji na boljšem poznavanju mladih in njihovih življenjskih razmer¹⁴, je značilnost razvoja politik za mladino na mednarodni ravni. Mladina v Sloveniji seveda je predmet raziskovanj in objavljena dela analizirajo in prikazujejo mladost z večine relevantnih zornih kotov, manjkajo pa nekatere dimenzije, kot npr. mednarodno primerjalni vidiki in večja pogostost raziskav. Manjka tudi element aplikativnih raziskav na mikro lokalnih ravneh, kjer skupnosti, pogosto zaradi kadrovskega deficita v tej stroki, ne pridejo do dovolj kakovostnih analiz in smernic kot podlag za razvoj ustrezne mladinske politike.

Aktualni ukrepi države za urejanje polja mladinskega dela se financirajo iz proračunske postavke pod nosilcem Urad RS za mladino - 9131 Programske aktivnosti, 7223 Programi za mlade in 6100

2008, o participaciji mladih z manj priložnostmi

¹¹ V času razprav je omenjeno področje največkrat izkazalo interesno združenje mladinskih centrov. Gre za zavod, ki so ga ustanovile organizacije, ki opravljajo dejavnost mladinskega centra in združuje interese tako tistih organizacij, ki so jih ustanovile civilne osebe kot interese javnih zavodov, kjer so ustanoviteljice samoupravne lokalne skupnosti.

Citat: »Mreža MaMa zavzema stališče, da je potrebno pristopiti k pripravi krovnega Zakona o mladini (kot primer Zakon o knjižničarstvu, Zakon o socialnem varstvu), ki bo vključeval vse segmente in akterje mladinskega polja. V ta namen naj pripravljavec zakona vzpostavi širšo delovno skupino. Pri pripravi krovnega zakona, naj se evidentirajo potrebne spremembe v ostali vezani zakonodaji, kot npr. Zakon o lokalni samoupravi.« (vir: Mreža Mama, 15.9.09)

¹² Resolucija Sveta in predstavnikov vlad držav članic, zbranih znotraj Sveta dne 24. maja 2005, o uresničevanju skupnega cilja, ki je "povečati udeležbo mladih v sistemu predstavniške demokracije".

¹³ Primerih dobrih praks lokalnih skupnosti (Npr. Občina Ajdovščina, Mestna občina Velenje) kažejo, da je polje mladinskega dela na lokalni ravni moč razviti s pomočjo obstoječe normativne ureditve ter da za ta del dodatno zakonsko urejanje ni potrebno.

¹⁴ Eurobarometer je tako povečal število kazalnikov za spremljanje mladih.

Podpora delovanju mladinskih organizacij. V letu 2008 je bilo tako s pomočjo instrumenta javnih razpisov za te programe na voljo okvirno 1,8 mio €. Analiza kaže veliko razpršenost sredstev iz tega instrumenta, naraščajoč delež sredstev iz lokalnih proračunov, predvsem pa normativni manko v delu, ki zadeva podporo posebnosti mladost in mladinsko delo. Udeležba državnih sredstev, ki najpogosteje predstavljajo zelo kakovosten vir (če že ne po količini pa po referenci in pogodbeni trdnosti) se izvede na podlagi končanih del, izvedenih dokazil o plačilu in zahtevka. Ko konkreten projekt postavimo v kontekst mladostnika, ki ima pogosto edini vir domačo žepnino, postane le-ta ogrožen. Proces, kjer se zgodi identifikacija potrebe, namera, cilj, načrtovanje, izvedba, evalvacija, skratka zaključen proces, je ogrožen zaradi nesposobnosti kreditiranja (tudi javnega interesa). Praksa instrumenta EU (programi Mladi v akciji) je na področju predplačil primer dobre prakse. V Sloveniji so ti programi prisotni že od leta 1998. V okviru le-tega normativna ureditev predlaga predplačila, ki se gibljejo okoli 80 % vrednosti priznanih predvidenih stroškov projekta. Predlagatelj je v pripravljalnem obdobju v zakonskem osnutku predlagal uvedbo enake možnosti, torej sklepanje pogodb z elementi predplačila do višine 80% priznane vrednosti upravičenega stroška, ki pa je lahko samo iz dela, ki bo prepoznan kot javni interes po tem zakonu. Pridobljeno mnenje v tem obdobju takšni rešitvi predloga oporeka¹⁵, saj bi, po tem mnenju, za dosego tega namena bilo potrebno poseči v Zakon o izvrševanju proračuna. Odločitev o tem, se tako prepusti še medresorskemu usklajevanju.

Polje mladinskega dela je del širšega polja nevladnega sektorja (z okoli 21.000 registriranimi subjekti) v Sloveniji, čeprav ima del MO (praviloma mladinskih centrov) tudi javne ustanovitelje (praviloma lokalne skupnosti). Hrbtenico mladinskega dela, ki ga sofinancira URSM predstavlja 57 mladinskih centrov in 67 nevladnih organizacij, ki so tudi uporabniki večine denarja, ki ga URSM (lahko) namenja za sofinanciranje delovanja MO, kar tudi kaže spodnja tabela.¹⁶

¹⁵ Zakon o izvrševanju proračuna posameznega leta izrecno določa, da so ne glede na druge zakone in predpise plačilni roki neposrednih uporabnikov v breme proračuna določeni s tem zakonom, zato tega ni možno urejati z mladinskim zakonom.

Avansi so dovoljeni za namenska sredstva EU v kolikor jih omogočajo predpisi EU. Navedeno pomeni, da je Uredbo EU mogoče uporabiti neposredno in izplačati 80% avans, v kolikor to Uredba dopušča, kljub temu pa je treba upoštevati tudi druge pogoje za izplačilo predplačil, ki jih določa ta predpis. Načeloma predplačila tudi na podlagi neposrednih predpisov EU niso mogoča brez ustrezne zagotovitve garancije. Kljub temu so mogoča predplačila do višine 20% namenskih sredstev EU, če je prejemnik teh sredstev ustanovljen in deluje kot društvo. V povezavi z vašim dopisom pa ugotavljamo, da se financirate iz proračunskih postavk tipa 1, ki ne sodijo med namenska sredstva EU (PP 7223,6100,9131,2427). Na podlagi navedenega menimo, da v veljavni zakonodaji ni ustrezne podlage, ki bi omogočila izvršitev predplačil iz sredstev državnega proračuna. Javno finančna predpisi (vključno z veljavno ekonomsko klasifikacijo) ne poznajo "dotacije". Menimo, da gre v vašem primeru za subvencijo ali donacijo.

¹⁶ Ob tem se je potrebno zavedati, da organizacije, ki so pridobile status MO, ne pokrivajo celotnega polja mladinskega dela v Sloveniji. Tako je bilo na primer v skupnostni program »Mladina 2000-2006« v sedmih letih trajanja vključenih 279 mladinskih organizacij in drugih subjektov, ki so uspeli s svojo kandidaturo projektov v okviru programa. V celoti pa je kandidiralo (a ne prejelo sredstva) za projekte 359 različnih mladinskih organizacij in drugih subjektov.

Tabela 1: Struktura prihodkov mladinski centrov (MC) in nevladnih organizacij (NVO), sofinanciranih s strani URSM v letu 2008, ter razmerje med viri (izhodišče sofinanciranje URSM),
vir: Ocena potencialov za mreženje mladinskih organizacij za izvedbo projektov, ki jih bodo izvajale mreže v okviru ESS projekta »Razvijanje socialnih, državljskih in kulturnih kompetenc 2009-2012, Andrej Fištravec, Urad RS za mladino, 2009.

	Viri financiranja						
	URSM	Druga javna sredstva	Sponz./ donacije	Lastni viri	Drugo*	Skupaj	
MC	531.313	3.836.672 (občine: 3.317.467)	309.539	841.139	626.099	6.222.007	
	1 :	7,36 : (6,24)	0,58 :	1,58 :	1,18 :	11,71	Razmerje MC
NVO	470.700	1.481.800	866.176	945.682	605.456	4.674.300	
	1 :	3,15 :	1,84 :	2,00 :	1,28 :	9,93	Razmerje NVO
Skupaj	1.002.013	5.318.472	1.175.715	1.786.821	1.231.555	10.896.307	
	1 :	5,30 :	1,17 :	1,78 :	1,23 :	10,87	Razmerje MC+NVO

*Večji del denarja predstavlja denar iz evropskih virov (pretežno Movit NA Mladina)

Na ravni povprečne strukture prihodkov MC in NVO je denarni delež, ki ga namenja URSM za delovanje le-teh, praktično najmanjši. Prav tako je opazna in pomembna razlika v strukturi prihodkov financiranje dejavnosti iz »drugih javnih sredstev«, pri čemer je potrebno povedati, da velik del le-teh (okoli 80 %) predstavljajo občinski viri (pri MC) ter (obratno) ministrstva (pri NVO).

Glede na nizki delež denarja, ki ga URSM prispeva za delovanje pglavitnih MO, ki jih sofinancira, je še posebej vidna utemeljenost in nujnost aktiviranja dodatnih denarnih virov, s katerimi bi URSM lahko ustrezno podpirala dejavnost »svojega« mladinskega polja.

Potrebno je izdelati ekonomsko analizo sredstev, ki so na voljo in podati oceno potrebnih sredstev, ki so primerna in realna, vendar pa to ne more biti predmet tega dokumenta, prej procesa, ki je predviden ob pripravi nacionalnega programa za mladino.

2. NAMEN, CILJI IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

Glavni namen zakona

Namen zakona je opredeliti javni interes v mladinskem sektorju, identificirati nosilce, razmerja, kriterije, načine delovanja in način usklajevanja interesov ter zagotoviti osnovne podlage za izvajanje tistih mehanizmov in ukrepov, ki bodo omogočili lažje vključevanje potenciala mladosti v širšo družbeno sfero.

Cilji zakona

Glavni cilj zakona je vzpostaviti normativno podlago za zgoraj navedene določbe, kar je v mladinskem sektorju doslej veljalo kot manko.

Cilj zakona je opredeliti javni interes za področje mladinskega dela, nosilce, razmerja, načine delovanja, prostor in način usklajevanja interesov, vzpostaviti mehanizme za pospešitev razvoja ter opredeliti financiranje javnega interesa na tem področju. Cilj je tudi opredeliti fenomen »mladinska organizacija« in ga prepoznati v javnem interesu.

Z zakonom se določi obvezujoč strateški dokument – Nacionalni program za mlade, ki bo predstavil celovit vpogled v razmere mladih v Republiki Sloveniji ter opredelil strateške cilje po resorjih, Kot takšen bo služil kot podlaga za pripravo ukrepov in kot vodilo pri njihovem izvajanju.

Z zakonom se predvidi uzakonitev (že vzpostavljenega) Sveta Vlade RS za mladino, ki postane temeljni organ organiziranega strukturiranega dialoga med vladno in nevladno sfero v polju mladinske politike.

Zakon prinaša okrepljeno vlogo načela subsidiarnosti v mladinskem sektorju, saj tudi formalno lokalnim skupnostim prepušča iniciativo na lokalni ravni.

Zakon opredeljuje izvajanje občinskih načrtov za mlade in predpostavlja, da bodo mladi dejavno in množično vključeni v dogajanje.

Osnutek zakona deloma opredeljuje dejavnike znotraj mladinskega polja, omogoča pa tudi razvoj prožne in prilagojene podpore.

Zakon opredeljuje pogoje in kriterije sofinanciranja mladinskih projektov.

3. PRILAGOJENOST UREDITVE PRAVNEMU REDU EU IN PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH

Prilagojenost ureditve pravnemu redu EU

Ta zakon ni predmet prilagajanja slovenske ureditve pravu Evropske unije, saj v Evropski uniji ni predpisov, ki bi nalagali državam članicam enotno urejanje področja mladinskih svetov. Sistem ureditev je prepuščen urejanju posameznih držav članic Evropske unije na nacionalnem nivoju.

Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih¹⁷

Finska je Zakon o mladinskem delu¹⁸ sprejela leta 1995, področje financiranja pa podrobneje ureja Vladni dekret o mladinskem delu¹⁹.

Irska je zelo podroben Zakon o mladinskem delu²⁰ sprejela leta 2001.

Flamski del Belgije področje mladinskega dela ureja s številnimi dokumenti, večinoma pa gre za sklepe vlade. Splošno ureja mladinsko področje Vladni dekret o mladinski politiki, parcialno pa je vlada sprejela še Dekret z dne 14. 12. 1998 o priznanju in podpori mladinskih organizacij, mladinskih centrov in mladinskih storitev, Zakon o podpori in spodbujanju občinske, medobčinske in provincialne mladinske politike in politike mladinskega dela²¹, Sklep vlade o izvrševanju mladinske politike na ravni province, Sklep vlade o izvrševanju občinske in medobčinske mladinske politike in Sklep vlade o subvencijah občinskim svetom, ki izvršujejo politiko o prostoru za mlade kot del politike mladinskega dela.

Tudi Avstrija nima splošnega zakona, ampak posamezna vprašanja ureja s posebnimi zakoni. V analizi je vključen Zvezni zakon o predstavljanju interesov mladine²² in Zvezni zakon o dodeljevanju sredstev za mladinsko usposabljanje in delo²³.

Pregled po državah glede na posamezne elemente systemskega zakona²⁴

Splošne določbe²⁵, starostna meja

¹⁷ povzemanje po viru: Primerjalno pravna analiza mladinske zakonodaje v Evropi, T. Divjak, P. Šporar, URSM, Ljubljana, 2005.

¹⁸ Zakon o mladinskem delu, 235/1999, sprejet 24. februarja 1995.

¹⁹ Vladni dekret o mladinskem delu, 729/2002, izdan 22. avgusta 2002.

²⁰ Zakon o mladinskem delu, 42/2001, sprejet 1. decembra 2001.

²¹ Sprejet 14. februarja 2003.

²² Sprejet 29. decembra 2000.

²³ Sprejet 29. decembra 2000.

²⁴ Nekateri elementi (npr. splošne določbe) so tipična zakonska materija in v njih povzemamo samo ureditve držav, ki imajo področje mladine urejeno z zakonom. Pri drugih elementih (npr. mladinsko delo) pa so vključene tudi ureditve držav, ki področje urejajo s programskimi dokumenti.

²⁵ Poglavje samo generalno našteva vsebino splošnih določb posameznih zakonov. Če splošne določbe vsebujejo določila, pomembna za naslednja poglavja, so te določbe vključene v nadaljevanju analize.

Finski zakon v splošnih določbah vsebuje namen zakona, definicijo mladinskega dela, upravljanje in razvoj mladinskega dela, izvrševanje mladinskega dela in mladinskih dejavnosti, določa dolžnosti in sodelovanje med institucijami v okviru mladinskega dela in opredeljuje Posvetovalni svet za mladinske zadeve.

Dekret o mladinski politiki Flamske v splošnih določbah vsebuje predvsem definicije (mladino sestavljajo osebe stare od 3. do 30. leta), določa pa tudi pogoje, ki jih morajo izpolnjevati združenja in organizacije za pridobitev subvencije.

Tudi irski zakon v splošnih določbah vsebuje predvsem definicije terminov, ki jih uporablja zakon, ne opredeljuje pa starostne meje mladine.

Kot večina drugih, tudi avstrijska zakona med splošnimi določbami določata namen zakona in definicije. Termin mladina se nanaša na osebe stare do 30 let.

Mladinska politika

Zakonodaja in programski dokumenti evropskih držav večinoma ne definirajo mladinske politike, skoraj vse države pa določajo posamezna načela in cilje mladinske politike. Vzrok temu je dejstvo, da ima le manjšina držav sistemski mladinski zakon, kajti cilji, načela in usmeritve mladinske politike so bolj materija strateških dokumentov kot pa zakonodaje.

Področja, na katera se osredotočajo nacionalne mladinske politike so predvsem izobraževanje, zaposlovanje, sodelovanje v procesih odločanja, socialno in zdravstveno varstvo mladih ter preživljanje prostega časa.

Evropski mladinski forum²⁶ je izdal 11 indikatorjev oziroma priporočil o vsebini nacionalne mladinske politike. Opozarja, da ne gre za zaprt seznam, saj je treba pri oblikovanju nacionalne mladinske politike izhajati predvsem iz situacije in potreb mladih v vsaki posamezni državi. S spoštovanjem indikatorjev bo vključevanje mladinskih organizacij v procese odločanja zagotovljeno. Seveda pa je za implementacijo indikatorjev potrebno zagotoviti ustrezne ukrepe.

Seznam indikatorjev:

- neformalno izobraževanje,
- politika mladinskega usposabljanja,
- mladinska zakonodaja, ki naj zagotovi vključitev mladih in mladinskih organizacij v proces odločanja ter zagotovi pravni okvir za učinkovito državno upravo,
- mladinski proračun za spodbujanje razvoja mladinskih organizacij in dejavnosti, ki jih izvaja mladinski nevladni sektor,
- politika informiranja mladih o različnih priložnostih, delu vlade na področju mladine, ipd.,
- večnivojska mladinska politika, ki določa ukrepe tako nacionalne vlade kot drugih teles na vseh nivojih uprave,
- mladinske raziskave,
- participacija,
- medsektorsko sodelovanje,
- inovacije,

²⁶ www.youthforum.org.

- mladinska posvetovalna telesa, ne samo na nacionalni ravni, ampak tudi na regionalni oziroma lokalni.

Bela knjiga Evropske komisije: Nova spodbuda za evropsko mladino²⁷ poudarja predvsem izobraževanje, zaposlovanje, vključevanje v proces odločanja, prostovoljno delo in socialno vključenost. Izpostavlja tudi, da je treba na področju upravljanja z mladinsko politiko še posebej upoštevati načela odprtosti, sodelovanja, odgovornosti, učinkovitosti in koherentnosti.

Mladinsko delo

Večina zakonov definira mladinsko delo, določa njegovo strukturo in financiranje. Osnovne značilnosti mladinskega dela so:

- njegov cilj je osebni in socialni razvoj mladih,
- dopolnjuje formalni sistem izobraževanja,
- mladi se vanj vključujejo prostovoljno,
- za njegovo izvajanje so zadolžene predvsem mladinske organizacije,
- izvaja se v prostem času mladih.

Mladinsko delo na Finskem pomeni ukrepe za izboljšanje življenjskih pogojev mladih in ustvarjanje pogojev za njihove civilne dejavnosti.

Irska definicija pravi, da gre pri mladinskem delu za načrtovane izobraževalne programe, ki so oblikovani z namenom pomoči in spodbujanja osebnega in socialnega razvoja mladih preko njihovega prostovoljnega vključevanja. Gre za izobraževalne programe, ki dopolnjujejo formalno, akademsko ali poklicno izobraževanje ali usposabljanje in ki ga primarno izvajajo prostovoljne mladinske organizacije.

Po avstrijskem Zveznem zakonu o dodeljevanju sredstev za mladinsko usposabljanje in delo se za mladinsko delo štejejo vse primerne oblike mladinskega usposabljanja in izobraževanja, ki dopolnjujejo vzgojo mladih znotraj družine oziroma socialni razvoj mladih v drugih sferah zasebnega življenja, odvijajo se pa zunaj formalnega sistema izobraževanja in javnih socialnih storitev.

Flamci mladinsko delo definirajo kot socialno-kulturno delo, ki temelji na nekomercialnih ciljih in je namenjeno mladim oziroma ga mladi izvajajo, povezano pa je z njihovim prostim časom. Izvaja se z namenom izobraževanja in splošnega razvoja mladih, ki v njem sodelujejo prostovoljno.

Ureditve organizacijske strukture v evropskih državah so si med seboj zelo podobne, saj vse: dokaj natančno določajo vloge različnih akterjev na področju mladinskega dela, organizacijsko strukturo določajo decentralizirano (veliko nalog imajo regionalne oziroma lokalne uprave), kot izvajalce večinoma določajo mladinske organizacije.

Finski zakon ne vsebuje veliko določb na to temo. Določa le, da je glavno upravljanje in razvoj mladinskega dela odgovornost Ministrstva za šolstvo. Na regionalni ravni pa je promocija

²⁷ COM (2001) 681 final.

mladinskih storitev in razvoj življenjskih pogojev za mlade odgovornost državnih ustanov na ravni province. Primarno so za implementacijo mladinskega dela odgovorne vlada, lokalne vlade in mladinske organizacije.

Zelo podrobno pa organizacijo mladinskega dela in pristojnosti posameznih akterjev določa irski zakon. Ministrstvo za izobraževanje in znanost v okviru svojih zmožnosti zagotavlja razvoj in koordinacijo mladinskih politik in mladinskih programov, denarno pomoč pri izvedbi mladinskih programov, vsaj enkrat na leto te programe in organizacije, ki so prejele denar, preveri, vsaj enkrat na tri leta preveri programe, organizacije, ki so na različne načine dobile državni denar ter imenuje nacionalni posvetovalni odbor za mladinsko delo.

Strokovni izobraževalni odbor po svojih zmožnostih in v okviru svojih finančnih možnosti zagotavlja izvrševanje mladinskega dela na svojem področju, svoje načrte, predloge in aktivnosti načrtuje v sodelovanju z mladinskimi organizacijami, zagotavlja pomoč (tudi finančno) različnim mladinskim organizacijam, koordinira mladinske programe z izobraževalnimi ter pripravi razvojni program²⁸. Zakon zelo natančno določa postopek sprejemanja programa in pristojnosti preostalih akterjev mladinskega dela, kot so ocenjevalec mladinskega dela, nacionalni posvetovalni odbor mladinskega dela, odbori za mladinsko delo, prostovoljni mladinski sveti, predpisane, pooblašene, odobrene in imenovane organizacije.

Flamska organizacija mladinskega dela je zelo decentralizirana, saj tako občinski oziroma mestni sveti kot predstaviški svet province sprejmejo svoje načrte mladinske politike za tri oziroma šest let, letne načrte in poročila o dejavnostih, za kar dobijo tudi posebne subvencije. Zakon sicer natančno predpisuje vsebino načrta (oris trenutne situacije, potrebe mladih, vizije in cilji, povzetek konkretnih dejavnosti...) in postopek njegovega sprejemanja.

Organizacijska struktura mladinske politike²⁹

Sodelovanje mladih v procesu odločanja

Zagotavljanje možnosti za vključevanje mladih v procese odločanja in motiviranje mladih za aktivnejšo udeležbo v političnem, ekonomskem in družbenem življenju sta ena glavnih ciljev evropske mladinske politike. Tudi Evropska komisija v svoji Beli knjigi poseben poudarek daje odprtemu procesu odločanja.

V nadaljevanju povzemamo različne načine in možnosti za sodelovanje mladih v procesu odločanja.

Mešani posvetovalni svet

²⁸ Razvojni program se pripravi za tri leta, odobri ga minister za šolstvo. V programu Odbor specificira potrebe za mladinsko delo (koliko je mladih oseb, kakšne so že obstoječe storitve,...) in poda oceno finančnih posledic. Odbor vsako leto preveri stopnjo implementacije plana, učinkovitost mladinskih programov in storitev ter oceno izvedenih aktivnosti glede na zadeve, izpostavljene v planu in napiše letno poročilo.

²⁹ V nadaljevanju povzemamo organizacijsko strukturo mladinske politike in ne mladinskega dela, saj so nekateri viri govorili o strukturi mladinskega dela, drugi pa mladinske politike. Pri obeh pa gre za zelo podobno strukturo oziroma podobne organe.

Na Finskem Posvetovalni svet za mladinske zadeve, ki pomaga ministrstvu, imenuje vlada. Svet razpravlja in podaja komentarje o zadevah, povezanih z mladinskim delom in finančnimi načrti ministrstva ter podaja predloge za mladinske programe in ukrepe. Večino članov nominirajo mladinske organizacije, svet pa ima lahko tudi pododbore.

Na Irskem imajo različne odbore, ki so pristojni za različne zadeve. Nacionalni posvetovalni odbor mladinskega dela imenuje minister z namenom svetovanja glede izvajanja in koordinacije mladinskih programov, razvoja in implementacije mladinskih politik, itd³⁰. Odbor ima od 31 – 33 članov, ki so predstavniki različnih ministrstev in državnih organov, štiri člane imenuje Strokovni izobraževalni odbor, reprezentativna nacionalna mladinska organizacija pa imenuje toliko članov kot je skupaj zgornjih članov. Strokovni izobraževalni odbor lahko za področje svojega dela imenuje poseben Odbor mladinskega dela, ki ima funkcijo svetovalnega organa.

Mladinski svet

V večini evropskih držav se nacionalni, regionalni in lokalni mladinski sveti dojemajo kot poglobitni vir politične participacije in vpliva mladih. Mladinski sveti so ne glede na to, ali gre za zasebne krovne organizacije mladinskih združenj ali za državne svete, ki vključujejo javne mladinske institucije, tradicionalni kanali sodelovanja in izmenjave informacij med politiki, oblastjo in mladino. Vendar pa dokument *Trendi mladinske participacije in mladinske politike*³¹ opozarja, da ima omenjeni tradicionalni model tudi omejitve in slabosti:

- mladinski sveti predstavljajo le manjšino mladine,
- mladinski sveti ne predstavljajo socialno uravnoveženega dela mladine,
- pojavila se je tendenca v spremembi motivacije za članstvo oziroma sodelovanje v organizacijah: mladi želijo biti uporabniki organizacij in ne njihovi člani, veliko teh uporabnikov ima do organizacij zgolj potrošniški interes in se za dejavnosti ne zanimajo z ideološkega vidika,
- osebe, ki predstavljajo mlade v organizacijah in svetih niso nujno tudi same mlade, posledično pa je lahko njihovo znanje o potrebah mladih omejeno.

Nekatere države so šle v smeri ustanavljanja nacionalnih ali regionalnih mladinskih parlamentov. Nekaj se jih je v tem okviru odločilo za splošne volitve članov parlamenta in dodelitev nekaterih pristojnosti odločanja v mejah njihovega proračuna. Druge države pa so šle v smeri oblikovanja nacionalnih delovnih skupin, v katerih se predstavniki mladih srečujejo z javnimi uslužbenci in si izmenjujejo poglede in mnenja.

Na Irskem za vsako področje Strokovnega izobraževalnega odbora deluje Prostovoljni mladinski svet, ki ima 10 – 20 članov, od katerih četrtno članov imenujejo mladinske organizacije izmed svojih zaposlenih, vsaj petina vseh članov pa mora v času imenovanja soditi med mladino, torej ne sme presegati določene starostne meje. Strokovni izobraževalni odbor lahko z dovoljenjem ministra izda navodila za volitve članov sveta. Mladinski sveti služijo kot forum mladinskih organizacij za razpravo o izvedbi mladinskih programov in storitev, svetujejo glede priprave in implementacije zadev iz razvojnega plana, imenujejo člane odbora za mladinsko delo, itd.

³⁰ Zakon natančno določa, glede katerih zadev ima odbor svetovalno in predlagalno funkcijo.

³¹ Trends in Youth Participation and Youth Policy, Excerpts from »Study on the State of Young People and Youth Policy in Europe, študijo je po naročilu DG Izobraževanje in kultura izvedel raziskovalni inštitut IARD iz Italije, sodelovali pa so strokovnjaki iz vseh starih držav članic EU.

http://europa.eu.int/comm/education/youth/studies/iard/summaries_en.pdf

Avstrijski Zakon o predstavljanju interesov mladih predvideva ustanovitev Zveznega mladinskega predstavniškega sveta, ki služi predstavljanju interesov mladih v odnosih z zveznimi političnimi voditelji. Člani predstavniškega sveta ne smejo biti starejši od 30 let, imenujejo pa jih pooblaščen organizacije³². V stvareh, ki zadevajo mladino, ima predstavniški svet enak status kot predstavniki interesov delavcev, gospodarstvenikov, kmetov in upokoјencev. Predstavljanje interesov mladine v procesu odločanja na zvezni ravni med drugim vključuje tudi predstavljanje interesov mladih v razmerju do zvezne vlade, svetovanje zvezni vladi glede vseh stvari, ki zadevajo mlade, komentarje na vso primarno in sekundarno zakonodajo, ki se Svetu zdi relevantna, ipd. Zakon dokaj natančno določa predstavništvo in dodeljevanje sredstev, vendar pa ne določa nobene dolžnosti vlade, da Svet informira o zadevah, ki so pomembne za življenje in delo mladih, ali da se z njim o določenih zadevah posvetuje³³.

Flamski dekret določa, da z namenom spodbujanja participacije mladih, flamska vlada priznava in podpira (tudi finančno) organizacijo, ki je bila ustanovljena že leta 1921 in se imenuje mladinski svet. Svet na svojo iniciativo svetuje glede vseh stvari, ki zadevajo mlade, vlada pa lahko zaprosi za nasvet glede osnutkov dekretov in odločitev. Mladinski svet lahko predstavlja tako mlade kot mladinsko delo na nacionalnem in mednarodnem nivoju. Vlada Svet zaprosi za mnenje o vseh stvareh, ki zadevajo mladinsko politiko, Svet pa mora podati utemeljeno mnenje v roku enega meseca. Ima 16 – 24 članov, katerih mandat je tri leta, vsaj polovico članov imenujejo nacionalna mladinska združenja. Svet mora vsako leto sprejeti proračun, finančno poročilo in poročilo o dejavnosti, dobi pa letno subvencijo za osnovne operativne stroške in stroške osebja.

Poseben zakon določa še, da za posvetovanje in sodelovanju v postopku sprejemanja načrta mladinske politike vsak občinski svet pripozna ali ustvari enega ali več mladinskih svetov, katerih člani so lahko delegati lokalnih ali medobčinskih mladinskih iniciativ, zainteresirani mladi, ne pa tudi politični predstavniki. Občinski mladinski svet na svojo iniciativo daje mnenje oziroma svetuje glede vseh zadev, ki vplivajo na mlade³⁴. Mladinski svet na ravni občine ali province ima tudi zakonsko določeno posvetovalno vlogo pri sprejemanju načrta mladinske politike in letnega načrta. Zakon določa čas, ki ga ima mladinski svet na voljo za komentarje, in možnost ugovora, ki ga lahko vložijo mladinski svet ali mladinske iniciative, ki menijo, da so jim z načrtom mladinske politike kršene pravice.

Mešane komisije

Finski zakon in dekret ne predvidevata mešane komisije, vendar pa dekret določa ustanovitev Odbora za razdeljevanje subvencij, ki je posvetovalni odbor glede razdeljevanja subvencij in razvijanja sistema subvencij. Člane v odbor povabi vlada izmed strokovnjakov s področja mladine, pred imenovanjem pa mora pridobiti mnenje mladinskih organizacij.

Posvetovalno vlogo glede subvencij in vseh drugih zadev, ki se ji zdijo pomembne³⁵, v Flamskem delu Belgije opravlja Posvetovalna komisija. Njeno sestavo določi vlada po posvetovanju z

³² Zakon med organi predstavniškega sveta predvideva skupščino in izvršni odbor, pri tem pa natančno določa, katere organizacije imenujejo določeno število članov.

³³ S tem mislimo predvsem na vezanost na pridobitev mnenja Sveta.

³⁴ Podobno določa zakon tudi za načrte mladinske politike na ravni province.

³⁵ Dekret sam že pri nekaterih določbah predvideva mnenje posvetovalne komisije.

mladinskim svetom, dekret pa določa nezdržljivost funkcij s članstvom v mladinskem svetu in organizacijah, ki so subvencionirane po omenjenem dekretu.

Mladinske organizacije

Zakoni evropskih držav bolj ali manj natančno določajo pogoje, ki jih mora posamezna organizacija izpolnjevati za pridobitev statusa nacionalne mladinske organizacije (delovanje na območju celotne države, mladi morajo predstavljati določen del članstva, ipd.). Nekatere države določajo celo večje število različnih statusov, na podlagi katerih so organizacije upravičene do različne višine subvencij. Status ponavadi podeljuje minister za določeno dobo, ki pa se lahko tudi podaljša. Organizacije s pridobitvijo statusa pridobijo pravico do posebnih subvencij in pravico do imenovanja svojih predstavnikov v različna posvetovalna telesa.

Finski dekret razlikuje med nacionalno mladinsko organizacijo, okrožno "izpostavo" mladinske organizacije in nacionalno organizacijo mladinskega dela. Nacionalna mladinska organizacija je organizacija, ki deluje na nacionalnem nivoju in je registrirana kot združenje lokalnih ali regionalnih organizacij. Imeti mora vsaj 3000 članov, od katerih sta vsaj 2/3 mlajših od 29 let. Okrožna organizacija nacionalne mladinske organizacije pomeni registrirano organizacijo, katere članice so lokalne mladinske organizacije. Območje, na katerem deluje, določi minister za izobraževanje. Nacionalna organizacija mladinskega dela je registrirana organizacija, ki se ukvarja predvsem z izobraževalnimi, raziskovalnimi, založbenimi in drugimi aktivnostmi, ki spodbujajo razvoj mladinskega dela.

Irski zakon predvideva kar štiri različne statuse mladinskih organizacij³⁶. Organizacijam status ponavadi za tri leta podeljuje minister, status pa se lahko tudi podaljša. Minister lahko imenuje organizacijo, ki predstavlja mladinske organizacije (torej krovno organizacijo) za predpisano nacionalno reprezentativno mladinsko organizacijo, ki imenuje člane v nacionalni posvetovalni odbor. Pooblaščen organizacija je organizacija, ki se občasno ukvarja z mladinskimi programi in storitvami. Za odobreno nacionalno prostovoljno mladinsko organizacijo minister imenuje organizacijo, ki izvaja mladinske programe in storitve vsaj v dveh strokovnih izobraževalnih področjih. Imenovana lokalna prostovoljna mladinska organizacija pridobi status na podlagi imenovanja Strokovnega izobraževalnega odbora, če na njegovem območju izvaja mladinske programe in storitve.

Mladinske organizacije v Avstriji so prostovoljna združenja s pravno osebnostjo, katerih večino članstva predstavljajo mladi in ki igrajo pomembno vlogo po celotni Avstriji, njihov glavni namen pa je predstavljanje in razvijanje interesov mladih ter opravljanje mladinskega dela.

Za pridobitev statusa nacionalne mladinske organizacije v Flamskem delu Belgije mora organizacija:

- delovati v korist mladih vsaj v štirih provincah,
- biti registrirana v skladu z Zakonom o neprofitnih pravnih osebah,
- njen namen mora biti izvajanje mladinskega dela v skladu s statutom organizacije.

Organizacije morajo nadzorovati lokalne mladinske organizacije, zagotavljati storitve za mlade, nadzorovati usposabljanja mladinskih delavcev in razvoj produktov. Višino subvencij, ki jih pridobijo organizacije, vsako leto določi vlada.

³⁶ Organizacije pridobijo sredstva glede na svoj status.

Mladinski centri

Glavna značilnost mladinskih centrov je izvajanje dejavnosti za mlade. Gre predvsem za svetovanje, informiranje in zagotavljanje možnosti za aktivno preživljanje prostega časa. Ustanovitelji mladinskih centrov so lahko različni, njihova narava pa je neprofitna. Zakoni, ki vsebujejo določbe o mladinskih centrih, določajo tudi principe financiranja. Najpogostejši pogoj, ki ga zakonodaja zahteva, je primeren prostor oziroma lokacija.

Finci v zakonu določajo samo, da lahko nacionalni mladinski centri dobijo subvencijo za gradnjo in delovanje. Subvencije se primarno delijo na podlagi koristnosti centra za mlade in politike delovanje. Subvencijo pa lahko dobijo tudi novoustanovljeni centri na podlagi ocene načrta dejavnosti.

Podrobneje pogoje financiranja določa vladni dekret, ki nacionalne mladinske centre definira kot centre, katerih ustanovitelji so lokalne oblasti, mladinske organizacije, organizacije mladinskega dela ali druge organizacije. Subvencijo lahko dobijo centri, ki jih odobri ministrstvo, na podlagi izpolnjevanja naslednjih pogojev:

- center mora imeti primerno zemljišče in prostore za nacionalno uporabo,
- primarno mora biti center namenjen nacionalnim mladinskim aktivnostim, šolskim taborom, šolam v naravi in mladinskemu turizmu,
- center mora izvajati aktivnosti povezane z mladinskim delom, šolskimi tabori, šolami v naravi in mladinskim turizmom,
- narava centra mora biti neprofitna, morebiten dobiček se mora porabiti za razvoj centra in njegovih dejavnosti.

Za razvoj, podporo praksi in informiranje sektorja in o sektorju flamska vlada subvencionira podporni center mladinske politike. Namen centra je prispevati k boljšemu delovanju mladinskega dela. Funkcije centra:

- zbiranje in širjenje informacij,
- razvoj metodologij in usposabljanje za participacijo,
- komuniciranje,
- zagotavljanje storitev,
- raziskave,
- platforma.

Center mora biti ustanovljen po Zakonu o neprofitnih pravnih osebah, v upravne organe morajo biti uravnoteženo vključeni reprezentativni partnerji in strokovnjaki, center pa mora sprejeti in implementirati strateški memorandum. O višinah subvencij določa vlada. Subvencije se delijo za obdobje treh let, porabijo pa se lahko za osnovne stroške za delovanje in osebje.

Financiranje

Zakonodaje se glede določil za financiranje mladinske politike med seboj zelo razlikujejo. Nekateri zakoni zelo natančno določajo pogoje za pridobitev, zmanjšanje in izgubo subvencij, drugi pa pravila financiranja določajo zelo na splošno in podrobnejšo ureditev prepuščajo podzakonskim aktom.

Prav tako so opazne razlike pri ločevanju med državnim in občinskim proračunom. V nekaterih državah sta proračuna strogo ločena in morajo občine sredstva za financiranje mladinskega dela zagotavljati iz lastnih virov. Spet druge pa posebej določajo, da se aktivnosti mestnih oziroma občinskih svetov glede oblikovanja in implementacije mladinske politike subvencionirajo iz državnega proračuna.

Pogoji za pridobitev sredstev so večinoma formalni (območje delovanja, članstvo, demokratične strukture odločanja, ipd.), nekateri zakoni določajo tudi vsebinske pogoje (ciljna usmerjenost organizacije, nameni, ki so skladni z določbami zakona, itd.), finski zakon pa je vezan predvsem na delo in učinek.

Finski zakon določa, da lokalne oblasti dobijo zakonsko določena sredstva iz državnega proračuna, s katerimi pokrijejo operativne stroške mladinskega dela.

V državni proračun se lahko vključi postavka, iz katere so bodo plačevale letne subvencije mladinskim organizacijam na podlagi njihovega dela in učinka. Pri ocenjevanju načrtovanih in realiziranih dejavnosti se kot skupni kriteriji uporabljajo kvaliteta, obseg in stroškovna učinkovitost dejavnosti. Druga faktorja, ki še vplivata na dodelitev splošne subvencije sta tematska skladnost in socialni pomen prijaviteljevih dejavnosti glede na delokrog Ministrstva za šolstvo, ki odloča o letnih subvencijah.

Vladni dekret o mladinskem delu določa, da so vse tri statusne oblike mladinskih organizacij³⁷ upravičene do državnih subvencij. Za pridobitev subvencije morajo podati prijavo na Ministrstvo za šolstvo. Dekret definira tudi državne mladinske centre in določa, na kakšni podlagi so upravičeni do sredstev in za kaj se lahko denar porabi. Dekret predvideva tudi poseben posvetovalni odbor za razdeljevanje subvencij.

Irski Strokovno izobraževalni odbor vsako leto pripravi proračun mladinskega dela, ki predvideva prihodke in porabo za prihodnje leto³⁸. Proračun mora odobriti minister, ki ga lahko dopolni ali spremeni. Strokovno izobraževalni odbor mora nadzorovati porabo in paziti, da poraba ne preseže predvidene. Za izvajanje namena zakona lahko minister vsako leto dodeli določena sredstva Odboru ali različnim statusnim organizacijam. Organizacija, ki pridobi omenjena sredstva, mora voditi posebne račune in izkazati njihovo namensko porabo. Zakon določa še postopek v primeru, če želi minister zaradi neizpolnjevanja pogojev sredstva zmanjšati ali ukiniti.

Avstrijski zakon določa veliko pogojev, ki jih mora izpolnjevati mladinski projekt za pridobitev sredstev³⁹. Upravičenci do sredstev so centralne članske mladinske organizacije, mladinske iniciative in institucije za odprto mladinsko delo, če so formalno registrirane in izpolnjujejo druge v zakonu našteje formalne pogoje. Za pridobitev sredstev morajo upravičenci vložiti prijavo. Oblike sredstev, ki jih predvideva zakon, so osnovna sredstva, sredstva za projekte in sredstva za posebne vidike otroškega in mladinskega dela. Za vsako od oblik zakon še posebej našteva pogoje, ki jih morajo organizacije izpolnjevati za pridobitev teh sredstev.

³⁷ Glej zgoraj.

³⁸ Zakon zelo natančno določa, kaj mora proračun vsebovati.

³⁹ Promocija interesov mladine, participacija mladih v vseh sferah javnega življenja, razvijanje osebnosti, skrb za fizičen, čustven in intelektualni razvoj mladih, itd.

Flamski vladni dekret določa, katere formalne pogoje morajo izpolnjevati združenja za pridobitev subvencije. Določeni so tudi dodatni pogoji, ki jih mora organizacija izpolnjevati po pridobitvi statusa⁴⁰. Nadalje zakon pri posameznih določbah določa, komu gredo letne subvencije. Tako subvencije dobijo mladinske organizacije, mladinski sveti za osnovne operativne stroške in stroške osebja, podporni centri za mladinsko politiko⁴¹, projekti z namenom spodbujanja vključevanja mladih, itd. Vlada razdeli veliko subvencij v različne namene, vendar je zakon zelo strog glede pogojev in postopkov pridobivanja, zmanjševanja in ukinitve subvencij. Vlada zagotavlja subvencije tudi občinskim oziroma mestnim svetom in predstavniškim svetom province za oblikovanje in implementiranje mladinske občinske oziroma provincialne politike mladinskega dela.

4. FINANČNE POSLEDICE ZA PRORAČUN DRŽAVE IN DRUGE POSLEDICE PREDLOGA ZAKONA

Zaradi uveljavitve tega zakona ne bo finančnih posledic za proračun države.

5. DRUGE POSLEDICE ZAKONA

Zakon bo imel pozitivne posledice za delovanje mladinskega sektorja. Drugih posledic zakona ne bo.

6. RAZLOG ZA OBRAVNAVO PO SKRAJŠANEM POSTOPKU

Ni razloga za skrajšani postopek.

⁴⁰ Sodelovanje v študijah, ki jih je naročila vlada, iz računov mora biti razvidno, kako so sredstva razdelili, itd.

⁴¹ Ustanovljeni z namenom razvoja, podpore praksi in informiranja sektorja.

II. BESEDILO ČLENOV

I. del - Uvod

1. člen Vsebina zakona

Ta zakon:

- opredeljuje osnovne pojme v mladinskem sektorju v Republiki Sloveniji,
- opredeljuje področja, nosilce ter kriterije za pridobitev statusa delovanja v javnem interesu v mladinskem sektorju v Republiki Sloveniji,
- opredeljuje pristojnosti Urada RS za mladino,
- opredeljuje Nacionalni program za mlade,
- uzakonja Svet Vlade RS za mladino,
- razmejuje pristojnosti med državo in samoupravnimi lokalnimi skupnostmi na področju mladinskega dela,
- podrobneje opredeljuje način, kriterije in postopke za financiranje izvajanja javnega interesa v mladinskem sektorju v Republiki Sloveniji

2. člen Načela

Izvajanje zakona temelji na načelih demokratičnosti, pluralnosti, integralnosti, medgeneracijske solidarnosti, enakopravnosti, nediskriminacije in pravičnosti, večkulturnosti, prostovoljstva, participaciji civilne družbe pri upravljanju z javnimi zadevami, zdravem življenjskem slogu ter spoštovanju življenja in okolja.

II. del – Splošne določbe

3. člen Področja uveljavljanja javnega interesa

(1) Javni interes na področju mladinskega sektorja se uveljavlja z zagotavljanjem pogojev za razvoj področij mladinskega dela ter z vključevanjem mladinske dimenzije v tiste resorne strategije/politike, ki so namenjene (tudi) mladim.

(2) Javni interes na področju mladinskega dela se prvenstveno nanaša na:

- zagotavljanje stimulativnega okolja za obstoj in delovanje mladinskih struktur,
- vzpostavljanje mehanizmov in instrumentov za vlaganje v mladinsko infrastrukturo,
- finančno podporo za izvajanje mladinskih programov in programov za mlade.

(3) Prioritetna področja, ki zadevajo mladinski sektor, se nanašajo na zagotavljanje enakih možnosti za vse mlade na področjih izobraževanja, zaposlovanja in socialne vključenosti, s posebnim ozirom na:

- neformalnem učenju, usposabljanju in drugih oblikah izobraževanj za večanje kompetenc mladih;
- dostopa mladih do trga delovne sile in razvoja podjetnosti mladih,

- zagotavljanju avtonomije mladine,
- vključevanju mladih z manj priložnostmi,
- spodbujanju prostovoljstva, solidarnosti in medgeneracijskega sodelovanja mladih,
- mobilnost mladih,
- spodbujanju zdravega načina življenja mladih in preprečevanju različnih oblik odvisnosti mladih,
- spodbujanju kulture ustvarjalnosti in inovativnosti mladih,
- spodbujanju sodelovanja mladih pri upravljanju družbe in različnih skupnosti v njej.

4. člen Opredelitve pojmov

Posamezni izrazi, ki so uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

- (1) Izraz *mladi* pomeni osebe, ki so jim namenjeni ukrepi, sprejeti v korist mladih, to je mladostnikov in mladih odraslih oseb obeh spolov, starih do vključno 29 let.
- (2) *Mladinski sektor* predstavlja prostor, kjer potekajo procesi oblikovanja mladinske politike in vzpostavljanje pogojev za izvajanje mladinskega dela.
- (3) *Mladinsko delo* je organizirana oblika delovanja mladih, v okviru katere mladi na podlagi lastnih prizadevanj prispevajo k lastnemu vključevanju v družbo, krepijo svoje kompetence ter prispevajo k razvoju skupnosti. Izvajanje različnih oblik mladinskega dela temelji na prostovoljnem sodelovanju mladih s sovrstniki v skladu z njihovimi interesnimi, kulturnimi, nazorskimi ali političnimi usmeritvami. Vsaka oblika mladinskega dela predstavlja niz načrtovanih in nenačrtovanih učnih izkušenj, ki lahko pripomorejo k osebostnemu razvoju posameznika, krepijo možnosti za njegovo ekonomsko in kulturno integracijo v družbo ter spodbujajo družbeno in politično udejstvovanje mladih v družbi. Mladinsko delo se odvija v mladinskem polju, to je civilnodružbenemu delu mladinskega sektorja.
- (4) *Mladinska politika* je usklajen nabor ukrepov različnih sektorskih javnih politik z namenom spodbujanja in lajšanja integracije mladih v ekonomsko, kulturno in politično življenje skupnosti, vključno z ukrepi za spodbujanje razvoja mladinskega dela ter delovanja mladinskih organizacij in drugih podpornih mehanizmov za razvoj mladinskega dela. Oblikovanje mladinske politike poteka v sodelovanju z avtonomnimi in demokratičnimi reprezentativnimi telesi mladinskih organizacij ter strokovnimi in drugimi organizacijami. Prostor, kjer potekata proces oblikovanja mladinske politike in mladinsko delo, se imenuje mladinski sektor.
- (5) *Mladinska organizacija* je avtonomno demokratično prostovoljno združenje mladih, ki s svojim delovanjem omogoča mladim: ustvarjanje načrtnih in nenačrtnih učnih izkušenj, oblikovanje in izražanje njihovih stališč ter izvajanje aktivnosti v skladu z njihovo interesno, kulturno, nazorsko ali politično usmeritvijo. Upravljanje mladinske organizacije temelji na aktivnem udejstvovanju vseh njenih članov, pri čemer je potrebno zagotoviti enake možnosti sodelovanja pri upravljanju vsem članom organizacije. Je društvo, zveza društev ali avtonomna mladinska organizacija v večji članski organizaciji, ki ima najmanj

90 % članstva v starosti do 29 let in najmanj 70 % članov vodstva v starosti od 15 do 29 let.

- (6) *Mladinski center* je redno organizirano funkcionalno središče, katerega temeljne dejavnosti ter naloge podrobneje opredeljuje 14. člen tega zakona.
- (7) *Strukturirani dialog* po tem zakonu pomeni inštrument, s katerim se mladi aktivno vključujejo v razprave in dialog v Republiki Sloveniji na nacionalni in na lokalnih ravneh.
- (8) *Mladinski svet* je krovno združenje mladinskih organizacij, ki zastopa interese mladih in mladinskih organizacij. Delovanje mladinskega sveta je vezano na nacionalni nivo (Mladinski svet Slovenije) oziroma na enoto samopuravne lokalne skupnosti. Mladinski svet je organiziran in deluje na podlagi Zakona o mladinskih svetih.
- (9) *Nacionalne mladinske organizacije* so mladinske organizacije, ki delujejo na nacionalnem nivoju ter imajo svoje enote v večini statističnih regij (raven NUTS 3).
- (10) *Mladinska infrastruktura* je fizični prostor, prvenstveno namenjen mladim, za izvajanje mladinskega dela.

III.del – Nosilci in instrumenti za izvajanja javnega interesa v mladinskem sektorju

5. člen

Nosilci javnega interesa

Nosilci javnega interesa v mladinskem sektorju so država ter samoupravne lokalne skupnosti.

6. člen

Pristojnosti Urada RS za mladino

- (1) Urad RS za mladino je organ, vzpostavljen na državni ravni, ki skrbi za uresničevanje javnega interesa v mladinskem sektorju.
- (2) Urad RS za mladino ima na področju svojega delovanja naslednje naloge in pristojnosti:
 - vzpostavitev mehanizmov in sistemskih instrumentov ter ukrepov na področju mladinskega sektorja,
 - vzpostavitev mehanizmov in sistemskih instrumentov ter ukrepov za medresorsko koordiniranje resornih politik, ki zadevajo življenje mladih,
 - priprava predloga in koordinacija izvajanja Nacionalnega programa za mladino,
 - skrb za izvajanje strukturiranega dialoga z glavnimi zainteresiranimi deležniki za mladinsko politiko in mladinsko delo,
 - podpora dejavnostim organizacij mladih in podpora mladinskim programom,
 - nadzor nad namensko porabo proračunskih sredstev za financiranje dejavnosti organizacij mladih in mladinskih programov,
 - spremljanje položaj mladih z namenom zagotavljanja boljšega poznavanja mladine,

- spodbujanje informiranja in svetovanja za mlade in podpora posebnim mehanizmom z namenom učinkovitega informiranja mladih,
- predstavljanje države v evropskih in mednarodnih zadevah, ki se nanašajo na mladino,
- sodelovanje s Svetom Vlade RS za mladino,
- opravljanje drugih nalog, ki smiselno izhajajo iz tega zakona.

7. člen

Strokovne komisije Urada RS za mladino

- (1) Strokovne komisije so posvetovalna telesa Urada RS za mladino za posamezna področja v mladinskem sektorju.
- (2) Število strokovnih komisij, njihovo financiranje, sestavo, trajanje mandata, naloge in način dela se podrobneje določa sproti s sklepom, ki ga izda predstojnik Urada RS za mladino.

8. člen

Dokumenti, ki določajo javni interes

- (1) Javni interes za področje mladinskega dela se podrobneje določa z drugimi zakoni ter z nacionalnim in lokalnimi programi za mladino.
- (2) Javni interes iz prejšnjega odstavka se udejanja predvsem na podlagi letnih izvedbenih načrtov nosilcev javnega interesa iz petega člena tega zakona.

9. člen

Nacionalni program za mladino

- (1) Nacionalni program za mladino opredeljuje področja, vsebinske prioritete, nosilce, določi čas za njihovo uresničitev ter kazalce, po katerih se bo merilo njihovo doseganje. Nacionalni program za mladino se sprejme za obdobje 9 let, pri čemer upošteva dolgoročne usmeritve, ki presegajo to obdobje. Nacionalni program se po potrebi spremeni.
- (2) Nacionalni program za mladino sprejme Državni zbor Republike Slovenije na predlog Vlade Republike Slovenije. Predlog Nacionalnega programa za mladino koordinira Urad RS za mladino ob upoštevanju načel strukturiranega dialoga z mladimi.
- (3) Za uresničevanje Nacionalnega programa za mladino kot celote je odgovorna Vlada RS ter pristojna ministrstva.
- (4) Vlada predloži vsaka tri leta Državnemu zboru Republike Slovenije delno poročilo o izvajanju Nacionalnega programa za mladino z vrednotenjem rezultatov, po zaključku veljavnosti Nacionalnega programa za mladino pa zaključno poročilo. Državni zbor Republike Slovenije poročilo obravnava in se do njega opredeli.

10. člen

Svet Vlade RS za mladino

- (1) Vlada RS ustanovi Svet Vlade RS za mladino kot strokovno in posvetovalno telo, ki zanj opravlja strokovne naloge in ji nudi pomoč pri odločanju o zadevah s področja mladih.

(2) Svet Vlade za mladino opravlja predvsem naslednje naloge:

- spremlja, ugotavlja in ocenjuje položaj mladih v družbi,
- spremlja in ocenjuje upoštevanje predlogov mladih na družbene spremembe,
- predlaga ukrepe in spremlja upoštevanje interesov mladine v drugih politikah na državni ravni,
- obravnava in daje mnenje k predlogom zakonov in drugih predpisov ter ukrepov vlade, ki se nanašajo na področje mladinskega dela, mladinskih politik in življenja mladih nasploh,
- razpravlja in daje mnenje pristojnim institucijam o aktualnih vprašanjih mladih,
- daje pobude in predloge za urejanje posameznih vprašanj na področju mladine,
- daje predloge in priporočila glede financiranja dejavnosti mladih,
- obravnava trende programskih in finančnih načrtov mladinskih organizacij ter drugih, ki sodelujejo na področju mladine,
- daje vladi ter pristojnim ministrstvom predloge, pobude in priporočila za uresničevanje zaveze po krepitvi mladinske razsežnosti v posameznih sektorskih javnih politikah,
- spodbuja sodelovanje mladih v različnih posvetovalnih in soddločevalskih telesih na državni in lokalni ravni.

(3) V Svetu Vlade RS za mladino enakopravno sodelujejo predstavniki Vlade RS ter predstavniki mladinskih organizacij in organizacij za mlade. Natančno sestavo ter postopek za oblikovanje Sveta Vlade RS za mladino določi Vlada RS s sklepom.

(4) Mandat članov Sveta Vlade za mladino je štiri leta. Svet Vlade RS za mladino ima svojega predsednika, ki prihaja s strani Vlade RS. V vsakem primeru mandat predstavnikov Vlade RS preneha z mandatom Vlade RS.

(5) Vlada RS zagotovi strokovno, administrativno in organizacijsko podporo ter sredstva za delovanje Sveta Vlade RS za mladino.

(6) Svet Vlade RS za mladino sprejme poslovnik o svojem delovanju.

IV. Status organizacij v javnem interesu v mladinskem sektorju

11. člen

Podelitev statusa v javnem interesu

(1) Pravne osebe javnega in zasebnega prava, v katera se posamezniki združujejo predvsem z namenom, da:

- izvajajo dejavnosti mladinskega dela,
- se ukvarjajo s strokovnimi vprašanji na posameznih področjih mladinskega dela,
- izvajajo dejavnosti na področju neformalnega izobraževanja v polju mladinskega dela,
- podpirajo razvoj in povezovanje mladinskih dejavnosti,
- združujejo poklice na posameznih področjih mladinskega dela,

lahko kandidirajo za pridobitev statusa delovanja v javnem interesu.

(2) Status delovanja v javnem interesu lahko pridobi pravna oseba zasebnega ali javnega prava, katere dejavnost se sklada s področji iz tretjega odstavka tretjega člena tega zakona.

(3) Podrobnejša merila za pridobitev statusa delovanja organizacije v javnem interesu ter način izkazovanja, izpolnjevanja pogojev za pridobitev statusa v javnem interesu, so opredeljena v podzakonskem aktu, ki ga sprejme pristojni minister.

(4) Podzakonski akt, ki opredeljuje delovanje organizacij v javnem interesu, opredeljuje tudi merila ter način izkazovanja izpolnjevanja pogojev za pridobitev statusa v javnem interesu za reprezentativna združenja organizacij s statusom delovanja v javnem interesu.

V. del – Razmejitev med državo in samoupravnimi lokalnimi skupnostmi

12. člen

Pristojnosti lokalnih ravni

- (1) Mladinska politika na lokalnih ravneh je v pristojnosti samoupravnih lokalnih skupnosti.
- (2) Samoupravna lokalna skupnost skladno s prvim odstavkom tega člena skladno z lastnimi interesi in potrebami ter zmožnostmi glede na objektivne okoliščine (kot so število prebivalcev, ekonomska moč, prostorske in kadrovske kapacitete) na področju mladinskega dela in mladinske politike na lokalni ravni:
 - sprejema lokalni program za mladino,
 - vzpostavi organ za mladinska vprašanja pri svetu samoupravne lokalne skupnosti,
 - vzpostavi ustrezen upravni organ, pristojen za mladino, znotraj izvršnega organa samoupravne lokalne skupnosti
 - vzpostavi ustrezna informativna orodja, vezana na informiranje in svetovanje na lokalni ravni,
 - finančno in statusno podpira posamične mladinske projekte posameznikov ali mladinskih organizacij.

VI. del - Financiranje

13. člen

Kriteriji za podelitev javni sredstev

- (1) Javna sredstva za financiranje mladinskega dela in mladinske politike zagotavljajo tako država kot samoupravne lokalne skupnosti.
- (2) Država s finančnimi instrumenti podpira delovanje in dejavnosti izvajalcev v okviru mladinskega sektorja, ki pokrivajo celotno območje Slovenije ter izvajalce, katerih dejavnost je posebnega pomena za celovitost koncepta mladinskega dela in mladinske politike v Republiki Sloveniji.
- (3) Država zagotavlja finančno podporo organizacijam, ki delujejo v javnem interesu, na podlagi naslednjih osnovnih kriterijev:
 - obsega članstva mladih v starosti do 29. let, ki so v preteklem letu poravnali članarino, kadar gre za članske organizacije;
 - letni načrt statutarnih aktivnosti organizacije za tekoče leto in poročilo o izvedbi teh aktivnosti v preteklem letu,
 - finančno poročilo za delovanje v preteklem letu,
 - finančni načrt za delovanje v tekočem letu,
 - število aktivnih lokalnih enot,
 - število aktivnih organizacij, članic,
 - članstvo v mednarodnih združenjih,
 - usposobljenost človeških virov,

- prostorska funkcionalnost, velikost in dostopnost, kadar gre za mladinsko infrastrukturo.

(4) Samoupravne lokalne skupnosti s finančnimi instrumenti podpirajo delovanje in dejavnost izvajalcev v okviru mladinskega sektorja, ki pokrivajo področje samoupravnih lokalnih skupnosti.

(5) Država svoj delež sofinanciranja službe za mlade, ki jo vzpostavijo samoupravne lokalne skupnosti, ugotavlja na podlagi vključenosti prioritetenih področij mladinskega dela, kot so navedene v tretjem odstavku tretjega člena, podrobneje pa opredeljena v Nacionalnem programu za mladino ter ob smiselni rabi kriterijev iz tretjega odstavka tega člena.

(6) Podrobneje se merila določijo v posameznih instrumentih za izvedbo javnega interesa.

14. člen Mladinski center

(1) Mladinski center deluje prvenstveno v lokalnem okolju ter skozi svoje delovanje izvaja dejavnosti, ki to lahko tako lokalnega, kot nacionalnega pomena.

(2) Mladinski center zagotavlja takšno notranjo organizacijsko shemo, ki omogoča demokratično sodelovanje mladinskih organizacij in uporabnikov pri njegovem delovanju.

(3) Temeljne naloge mladinskega centra so vezane na:

- zagotavljanje asociativnega druženja mladih in zagotavljanje in spodbujanje povezovanja mladih v dejavnosti, s posebnim poudarkom na dejavnosti neorganizirane mladine,
- upravljanje z mladinsko infrastrukturo,
- zagotavljanje ustreznih prostorskih pogojev in opreme za izvajanje mladinskega dela ter zagotavljanje ustrezno usposobljenih kadrov za podporo mladinskemu delu,
- spodbujanje ustvarjanja in razvijanja pogojev za razvoj ustvarjalnih in kritičnih mladih posameznikov,
- razvijanje in izvajanje programov na področju informiranja in svetovanja, neformalnega učenja, mednarodnega mladinskega dela in mobilnosti mladih, prostovoljnega mladinskega dela, aktivnega državljanstva ter raziskovalnega dela mladih,
- podporo ostalim mladinskim programom in programom za mlade v lokalnem okolju.

(4) Mladinski centri se medsebojno združujejo v interesna združenja na nacionalnem nivoju.

15. člen Opredelitev pojma podpora delovanja in dejavnosti

Podpora delovanja in dejavnosti je oblika javnega financiranja zaradi zasledovanja javnega interesa v polju mladinskega dela.

16. člen Financiranje

Pristojni državni organ sklene z izvajalcem pogodbo o subvencioniranju delovanja in dejavnosti mladinskega dela na podlagi javnega razpisa oziroma javnega poziva.

17. člen Uporaba postopkov

(1) Postopek javnega poziva se uporabi takrat, ko je mogoče jasno vnaprej določiti kriterije ter zahteve, ki jih mora izpolnjevati javni program ali projekt za financiranje iz javnih sredstev, financirajo pa se programi oziroma projekti, ki te kriterije in zahteve izpolnjujejo, in sicer po vrstnem redu prispetja predlogov do porabe sredstev.

(2) Postopek javnega razpisa se uporabi takrat, ko je mogoče vnaprej določiti le kriterije za ocenjevanje in vrednotenje predlogov programov ali projektov, financirajo pa se tisti programi oziroma projekti, ki so v postopku izbire ocenjeni oziroma ovrednoteni višje.

(3) Javni poziv oziroma javni razpis objavi pristojno ministrstvo.

(4) Pristojni minister sprejme sklep o začetku postopka za izbiro programov in projektov, s katerim določi vrsto postopka, datum objave in besedilo razpisa.

(5) Javni razpis se izvede na podlagi določb Zakona o javnih financah, Zakona o izvrševanju proračuna ter Pravilnika o postopkih za izvrševanje proračuna.

(6) Javni poziv za subvencioniranje je finančni mehanizem za podporo doseganja ciljev nacionalnega mladinskega programa in se objavi vsakokrat za obdobje treh let ter le za nosilce statusa v javnem interesu. Finančni mehanizem lahko vključuje predplačila.

(7) Besedilo objave javnega poziva mora vsebovati:

- jasno navedbo, da gre za javni poziv za zbiranje predlogov, v katerem bodo financirani predlogi, ki izpolnjujejo kriterije in zahteve;
- vrsto programov ali projektov, ki so predmet javnega poziva;
- določne, strokovne in druge kriterije ter zahteve, ki jih mora izpolnjevati program ali projekt za financiranje;
- pogoje, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci;
- okvirno vrednost razpoložljivih sredstev, namenjenih za predmet javnega poziva;
- obdobje, v katerem morajo biti porabljena dodeljena sredstva;
- rok, v katerem morajo biti poslani vloge z jasno navedbo, da se bodo v okviru tega roka vloge obravnavale po času prispetja;
- način pošiljanja in vsebina vlog;
- navedbo uslužbencev ministrstva oziroma organa v njegovi sestavi, pristojnih za dajanje informacij v zvezi z javnim pozivom;
- informacijo o morebitni podrobnejši dokumentaciji, ki je vlagateljem na razpolago.

Poleg navedenih podatkov iz prejšnjega odstavka se lahko objavijo tudi drugi podatki, če so potrebni glede na vrsto predmeta javnega poziva.

Vsebino podrobnejše dokumentacije posebej določa besedilo javnega poziva.

18. člen Rok javnega poziva

V besedilu objave javnega poziva se določi skrajni rok, v katerem morajo prispeti vloge, ki sme trajati najmanj en mesec in največ eno leto.

19. člen Vloge

Stranka lahko vlogo dopolnjuje ali spreminja do ocenjevanja in vrednotenja vloge na strokovni komisiji.

Če stranka za isti program ali projekt na javni poziv pošlje več vlog, se obravnava prva vloga, ostale pa se zavržejo, razen če jih je mogoče obravnavati kot dopolnitve ali spremembe prve vloge.

20. člen Prispetje vlog

Uradna oseba, ki sprejema vloge na javni poziv, na vsaki vlogi jasno označi datum in uro vložitve vloge oziroma datum in uro oddaje na pošti.

21. člen Delo uradne osebe ministrstva

Vloge na javni poziv se obravnavajo posamično in vsaka predstavlja ločeno upravno stvar, razen če niso izpolnjeni zakonski pogoji za združitev postopka.

Uradna oseba ministrstva odpira vloge, ki so prispele na posamezen javni poziv po vrstnem redu prispetja.

Za vsako vlogo uradna oseba ministrstva ugotovi, ali je pravočasna, ali je popolna in ali jo je podala oseba, ki izpolnjuje v javnem pozivu določene pogoje (upravičena oseba).

Vloge, ki niso pravočasne, ali niso popolne, ali ki jih ni vložila upravičena oseba zavrže minister s sklepom.

Za ostale vloge pripravi uradna oseba ministrstva poročilo, ki kratko povzame vlogo in opiše vsebino programa oziroma projekta, ki je njen predmet.

22. člen Ocenjevanje in vrednotenje vlog

Strokovna komisija ocenjuje vloge po vrstnem redu njihovega prispetja.

Strokovna komisija oceni ali izpolnjuje predlagani program oziroma projekt kriterije ter zahteve, določene v objavi javnega poziva in predlaga:

- da vlogo zavrne, ker ne izpolnjuje navedenih kriterijev in zahtev;
- da se program oziroma projekt financira v določenem deležu.

23. člen Odločba

Na podlagi poročila strokovne komisije pristojna oseba z odločbo zavrne vlogo, ki ne izpolnjuje kriterijev ter zahtev, ali z odločbo določi, da se posamezen program ali projekt sprejme v financiranje ter določi delež javnih sredstev, pri čemer se obseg obveznosti in način njihove izpolnitve podrobneje določita s pogodbo.

Odločba je podlaga za sklepanje pogodbe o financiranju javnega programa oziroma projekta.

24. člen Pogodba

(1) V pogodbi mora biti konkretno in jasno določeno, kateri namen in cilji pogodbe sestavljajo javni interes, kot je splošno opredeljen v predpisu oziroma nacionalnem programu za mladino.

(2) S pogodbo se uredijo vsa medsebojna razmerja v zvezi z zagotavljanjem državnih sredstev za financiranje predmeta pogodbe, zlasti pa:

- cilji, ki bodo realizirani v obdobju sklenitve pogodbe zaradi uresničitve namena pogodbe,
- kriteriji, po katerih se bo spremljalo njihovo uresničevanje,
- roki, v katerih morajo biti cilji doseženi,
- obseg, roki in način zagotavljanja sredstev države,
- druga vprašanja medsebojnih razmerij.

VII. del - Prehodne določbe

25. člen Rok za sprejem podzakonskega akta

Podzakonske akte iz sedmega in 11. člena tega zakona sprejme minister najkasneje v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

26. člen Rok za predložitev Nacionalnega programa za mladino

Vlada RS predloži Nacionalni program za mladino v sprejem Državnemu zboru RS v roku enega leta od uveljavitve tega zakona.

27. člen Začetek veljavnosti

Ta zakon začne veljati 15. dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Številka:
V Ljubljani, dne

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu

S tem členom se opredeli vsebina zakona, kot izhaja iz posameznih členov.

K 2. členu

Drugi člen našteje načela, ki predstavljajo najširši temelj in ki jih je potrebno upoštevati vedno ob sklicevanju na ta zakon.

K 3. členu

Javni interes v mladinskem sektorju se uveljavlja z zagotavljanjem pogojev za razvoj področij mladinskega dela ter z vključevanjem mladinske dimenzije v tiste resorne strategije/politike, ki so namenjene (tudi) mladini. Ta člen bo vsebinsko osmišljen z Nacionalnim programom za mlade, kaže pa na način uresničevanja javnega interesa v mladinskem sektorju. Za razumeti je, da so bodo politike na strani države posebno pozornost namenile mladim, bodisi s pozitivno diskriminacijo, bodisi z razvojem dodatnih mehanizmov.

Drugi odstavek izpostavlja področja, za katera se na splošno nanaša podeljevanje javnega interesa. S stimulativnim okoljem se razume takšno ekonomsko, normativno in drugo socialno okolje, v katerem imajo mladinske strukture zagotovljene možnosti za normalno delo, razvoj, vključevanje v mednarodni prostor, pri čemer se lahko razvijajo tako same, kot tudi najširše mladinsko polje.

Pod vzpostavljanje mehanizmov in instrumentov za vlaganje v mladinsko infrastrukturo je razumeti vodenje takšnih razvojnih strategij, ki preko instrumentov (najpogosteje gre za javne razpise) rezultirajo vlaganje javnih sredstev v mladinsko infrastrukturo. V slovenski praksi smo tako priče vlaganjem v mladinske centre, mladinske hotele ipd.

Finančna podpora za izvajanje mladinskih programov in programov za mlade predstavlja najširše opredeljeni okvir za nastajajoče mehanizme materialne podpore.

V tretjem odstavku so opredeljena ciljna področja. Le-ta so opredeljena kot tista, ki jih je ob vzpostavljanju mladinskega sektorja potrebno polno povezovati oziroma tvoriti, predvsem na relaciji od države do mladinskega polja (in povratno).

K 4. členu

Analiza mladinske zakonodaje v Evropi pokaže, da lahko povprečno starostno mejo mladine postavimo med 15. in 29. letom starosti. Več dokumentov starostno mejo postavlja zelo nizko (3 ali 7 let), velik delež torej predstavljajo otroci, ki pa še niso dovolj zreli za aktivno sodelovanje pri oblikovanju odločitev, ampak so lahko le uporabniki storitev. Ker je zelo pomemben del mladinske politike in mladinskega dela prav sodelovanje v procesih odločanja, je bolje, če se otroci izločijo iz mladinske politike oziroma se zanje oblikuje posebna politika. V predlogu je tako vzpostavljena zgornja meja (29 let) spodnja pa je izpuščena, s smiselno dopolnitvijo, da se v

primerih, ko bi bilo potrebno določati spodnjo mejo, sprejme razlago, da gre pri iskanju spodnje meje za upoštevanje obdobja prehoda iz otroštva v mladost.

V ostalih alinejah opredeljujem osnovne pojme, ki jih uporabljamo v zakonu.

K 5. členu

Določijo se pristojnosti glede uresničevanja javnega interesa v mladinskem sektorju. Z naštetimi deležniki je jasno postavljeno, da so ključni akterji na tem področju država ter samoupravne lokalne skupnosti.

K 6. členu

Na zakonski ravni se določijo pristojnosti Urada RS za mladino kot enega osrednjih nosilcev zagotavljanja javnega interesa s strani države.

K 7. členu

Namen posebne opredelitve strokovnih komisij je okrepitev oblik strukturiranega dialoga na ravni Urada RS za mladino. Potreba izhaja tudi iz določil Resolucije o prenovljenem okvirju evropskega sodelovanja na področju mladine.

K 8. členu

V tem členu se podrobneje določajo viri, ki komplementarno opredeljujejo izvajanje javnega interesa v mladinskem sektorju.

K 9. členu

Zakon vpeljuje Nacionalni program za mladino kot enega ključnih instrumentov za sistematično oblikovanje in izvajanje (horizontalne) mladinske politike v Republiki Sloveniji. Z nacionalnim programom se bodo določile vsebine in nosilci za oblikovanje in izvajanje ciljev mladinske politike, ki jih opredeljuje tudi ta zakon.

K 10. členu

Zakon uzakonja tudi Sveta Vlade RS za mladino kot strokovno in posvetovalno telo, ki zanjo opravlja strokovne naloge in ji nudi pomoč pri oblikovanju mladinske politike v Sloveniji. Ureditev sloni na sedanji ureditvi, ki ima podlago v sklepu vlade. S tem členom dajemo Svetu Vlade RS za mladino zakonsko podlago, kar bo zagotovilo večjo stabilnost in legitimnost delovanja.

K 11. členu

Omenjeni člen določa upravičence, pogoje in postopek podeljevanja statusa v javnem interesu subjektom, ki delujejo v mladinskem polju. Podrobneje bo merila opredeljeval pravilnik, ki ga bo sprejel minister, pristojen za mladino.

K 12. členu

Zakon vpeljuje jasno določilo, da je mladinska politika na lokalnih ravneh v pristojnosti samoupravnih lokalnih skupnosti. Nadalje se v členu določijo možnosti, ki jih ima samoupravna lokalna skupnost na voljo pri vodenju mladinske politike, pri čemer je pri uporabi suverena in svobodna. Namen »kataloškega« naštovanja pristojnosti je v večji preglednosti in služi samoupravnim lokalnim skupnostim kot pomoč in vodilo, izvedbo pa prepušča interesom in kapacitetam same lokalne skupnosti.

K 13. členu

V prvem odstavku gre za splošno navedbo, namen odstavka pa je vzpostaviti vidnost pristojnosti glede na upravne ravni države in posledično na odgovornosti do mladinskega polja, mladinskega dela in do zadev mladih po tem zakonu.

V drugem odstavku se daje pravno podlago in opiše okvir, ki predstavlja ločnico med tem, kar je spada pod javni interes države in kaj pod javni interes lokalne ravni. Z uporabo termina delovanje je zajeta podpora strukturi oziroma organizaciji, termin dejavnost pa zajema sofinanciranje programskih vsebin. V zadnjem stavku je izpostavljen sklic na ciljna področja, ki lajša razumljivost obsega področja sofinanciranja.

S tretjim odstavkom se določijo kriteriji, ki jih država smiselno uporablja pri razvoju instrumentov finančne podpore. S pomočjo teh se lahko razvijejo merila, ki predstavljajo podlago za določanje vrednosti v vsakem posameznem primeru.

Opis posameznih kriterijev:

poravnali članarino – članarino je možno poravnati tako na plačni, kot na neodplačni način. Potrebno je upoštevati avtonomijo mladinske organizacije, ki sama določi način plačevanja članarine torej višino članarine, ki se izrazi z denarjem ali določi neodplačen način in le tega opredeli in utemelji pristojni organ mladinske organizacije;

- *letni načrt statutarnih aktivnosti organizacije* – kriterij za vzpostavitev meril za kvantitativno in kvalitativno vrednotenje aktivnosti mladinske organizacije;

- *število aktivnih lokalnih enot* - kriterij za vzpostavitev meril za vrednotenje aktivnosti posamezne lokalne enote;

- *število aktivnih organizacij, članic* - kriterij za vzpostavitev meril za vrednotenje aktivnosti posamezne članice;

- *članstvo v mednarodnih združenjih* - kriterij za vzpostavitev meril za vrednotenje mednarodne aktivnosti;

- *usposobljenost človeških virov* - kriterij za vzpostavitev meril za vrednotenje človeških virov mladinske organizacije;

- *prostorska funkcionalnost, velikost in dostopnost, kadar gre za mladinsko infrastrukturo* - kriterij za vzpostavitev meril za vrednotenje velikosti, opremljenosti, delovnega časa mladinskih centrov in mladinske infrastrukture.

S četrtem odstavkom se določi okvir za participacijo sofinanciranja državne ravni na lokalnih ravneh. V praksi gre predvsem za primer sofinanciranja dejavnosti mladinskih centrov in mreže mladinskih centrov, še posebej takrat, kadar gre za sofinanciranje javnih zavodov, ki opravljajo dejavnost mladinskih centrov in so ustanovljeni s strani samoupravnih lokalnih skupnosti. Glede na dejstvo, da mora po Zakonu o zavodih za zagotavljanje dejavnosti sredstva zagotoviti ustanovitelj in glede na dejstvo, da obstaja interes države, da se v teh strukturah razvijajo vsebine, ki so širšega pomena, je v izogib dvojnemu financiranju in v podporo razvoja smiselno razvijati

instrumente na takšen način. S tem členom se državi daje podlago in normira prednostna področja ter kriterije. Glede tega, kako naj posamezen mladinski center zasleduje cilje na lokalni ravni, pa ostaja v pristojnosti samoupravnih lokalnih skupnosti, pri čemer pa se izpostavlja praksa, ki je v 15 letnem razvoju tako nastala v Sloveniji. Izhajajoč iz prakse, se mladinski center lahko razume kot redno organizirano funkcionalno središče. Deluje prvenstveno v lokalnem okolju, skozi svojo dejavnost izvaja nacionalne prioritete in je kot takšen posebnega pomena za celovitost slovenskega mladinskega dela ter v javnem interesu. Skozi organizacijsko shemo zagotavlja in vzpodbuja delovanje neorganiziranih mladih ter ustvarja in razvija pogoje za razvoj ustvarjalnih ter kritičnih mladih ljudi. Naloge mladinskega centra: zagotavljanje asociativnih načinov druženja mladih; izvajanje programov na področju informiranja in svetovanja, neformalnega izobraževanja, mednarodnega mladinskega dela in mobilnosti mladih, prostovoljnega mladinskega dela, aktivnega državljanstva in raziskovalnega dela; upravljanje z mladinsko infrastrukturo, podpora ostalim mladinskim programom in programom za mlade v okolju. Mladinski centri se medsebojno združujejo v interesno združenje na nacionalnem nivoju.

K 14. členu

Zakon posebej določa položaj, vlogo in naloge mladinskih centrov kot subjektov, ki imajo (čeprav so vezani na lokalna okolja) v slovenskem mladinskem prostoru poseben pomen. 14. člen določa posebej določa, da (lahko) mladinski centri izvajajo tudi naloge nacionalnega pomena, določa demokratičnost vodenja ter temeljne naloge. Prav tako določa pravico do združevanja na nacionalni ravni.

K 15. do 24. členu

Navedena je uporaba postopka, ki ga lahko uporabi pristojni organ pri financiranju iz javnih sredstev. V primeru postopka javni razpis je s Pravilnikom o postopkih za izvrševanje proračuna področje urejeno, drugače pa je v primeru javnega poziva. To je v primerih, ko je mogoče vnaprej določiti kriterije ter zahteve, ki jih mora izpolnjevati javni program ali projekt za financiranje iz javnih sredstev, financirajo pa se programi oziroma projekti, ki te kriterije in zahteve izpolnjujejo, in sicer po vrstnem redu prispetja predlogov do porabe sredstev.

Z zakonom se predvidi postopek javnega poziva, ki bi ga pristojni organi lahko koristno uporabljali ob zasledovanju ciljev predvidenega nacionalnega programa za mladino. Ker bi le ta predvidoma bil 9-letni, se predvidevajo krajša triletna obdobja, le tem pa bi lahko bil namenjen instrument javni poziv – usmerjen v organizacije v mladinskem polju ter v obdobje triletnega programa.

K 24. do 27. členu

V prehodnih določbah so opredeljeni časovni okvirji za realizacijo zakonsko predvidenih podzakonskih in programskih dokumentov ter datum nastopa veljavnosti tega zakona.